

Tallinna Muusikakeskkooli gümnaasiumi õppekava lisa nr 5

AINEVALDKOND „SOTSIAALAINED“

1. Valdkonna õppeained

Sotsiaalainete valdkonna õppeained on inimeseõpetus, ajalugu ja ühiskonnaõpetus. Ainevaldkonna kirjeldus on esitatud gümnaasiumi riikliku õppekava (GRÕK) [lisas 5](#).

Erisus: TMKKs õpetatakse inimeseõpetust lõimitult inglise keele õppega. Lõimitud kursuse ainekava võõrkeele valdkonna all.

2. Ainevaldkonnas kujundatavad üldpädevused

Sotsiaalainete õppimine aitab kaasa erinevates õppeainetes õpitava tervikuks sidumisele ja tervikpildi kujunemisele ühiskonnast ning kujundab oskust mõista minevikunähtuste alusel toimuvat arengut.

Kultuuri- ja väärtuspädevus – Sotsiaalainete õppeained aitavad mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning juhendada nendest oma tegutsemises, samuti lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse ja kultuurilistesse tõekspidamistesse. Oskust elada kooskõlas oma sõnade, mõtete ja tunnetega. Arvestada enda heaolu kõrval ka teiste vajadustega. Järgida sotsiaalse õigluse ja eri soost inimeste võrdse kohtlemise põhimõtteid Kodanikuõpetuse ja riigikaitse teemade käsitlemine XII klassi ühiskonnaõpetuses.

Muusikakeskkooli õpilane tajub ja väärtustab suhtlust ja suhteid kaasõpilastega eeskätt läbirühmatööde (inimese-, ühiskonnaõpetus, ajalugu ja inimgeograafia X-XII klass). Samuti väärtustab enda seotust kodumaaga (kodanikupäeva tähistamine X-XII klass, Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine aktusega).

Sotsiaalne ja kodanikupädevus – suudab mõista kodaniku õigusi ja kohustusi ning teab kodanikuvastutust. On seadusekuulekas. Armastab oma riiki ja rahvast. Oskab ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt taotlevad kõik valdkonna õppeained.

Enesemääratluspädevus – oskust mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid, oskusi ja võimalusi, analüüsida oma käitumist erinevates olukordades, käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise, hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta. Austab demokraatiat ning inimõigusi, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid ning on seadusekuulekas, teab kodanikuõigusi ja -kohustusi ning tunneb kodanikuvastutust (ühiskonnaõpetus); on omandanud oma tulevikuvisioni, kavandab seda ja tegutseb oma tulevikuplaanide täitumise nimel (inimeseõpetus XI klass).

Õpipädevus – aktiivne koostöö teistega, enda kehtestamine, teistega arvestamine ja koos funktsioneerimine (rühmatööd, individuaalsed tööd)- kõigis sotsiaalainete valdkonna õppeainetes. Aktiivse kodanikuna osaleb Tallinna Muusikakeskkooli õpilane erinevatel üritustel/konkurssidel, mis on aineõpetajate poolt väljakuulutatud (nt aineolümpiaadid, mälumängud).

Suhtluspädevus – on omandanud teadmisi ja oskusi sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimestevahelistest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale toimimisele erinevates sotsiaalsetes kontekstides, väärtustades neid (ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus).

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus - suutlikkus kasutada matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid, lahendades erinevaid ülesandeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsust ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale; mõista teaduse ja tehnoloogiaga seotud piiranguid ja riske; teha tõendus põhiseid otsuseid erinevates eluvaldkondades; kasutada uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt.

Ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärged, koostada lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske; mõelda kriitiliselt ja loovalt, arendada ja hinnata oma ja teiste ideid;

Digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

3. Ainevaldkonna pädevused

Sotsiaalainete valdkonna ainekava püstitab ülesande kasvatada üles inimene, kes huvitub oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundab oma arvamust ning on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes mõistab ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi, valdab tulevikuvisioni, austab demokraatiat, on kultuuriliselt ja sotsiaalselt mitmekesisel maailmas kohanemisevõimeline ja ennast reguleeriv inimene. Sotsiaalainete ainevaldkonna pädevused on esitatud GRÖK [lisas 5](#).

4. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

4.1 Antud ainevaldkonna õppeainete vahel taotletakse, et muusikakeskkooli õpilane areneks ennast teostavaks terviklikuks isiksuseks, kes suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest, kes näeb ja mõistab ühiskonnas toimuvat ning on omandanud oskuse ja valmiduse sekkuda ühiskonnaellu ning selles osaleda.

4.2 Seosed muusikaga. Ajaloos toimub lõiming läbi vastava kultuuriperioodi õppimise nii muusikaajaloos, kirjanduses, teaduses kui ka kunstis (X-XII klass).

5. Läbivate teemade käsitus

Läbivad teemad aitavad saavutada üldpädevusi, eriti sotsiaalvaldkondliku pädevuse järjepidevale kujundamisele, pakkudes kokkupuutekohti ühiskonnas vajalike teemade käsitlemises.

Keskkond ja jätkusuutlik areng – keskkonna kui terviku väärtustamine, inimtegevuse mõju keskkonna arengule ja keskkonnaprobleemide lahendamisele, inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikuse seotuse mõistmine, inimtegevusega kaasnevad riskid; isiklike seisukohtade kujundamine keskkonnaküsimustes, sotsiaalse aktiivsuse olulisus (lõiming toimub tugevalt neis teemades sotsiaalainete ja bioloogia vahel).

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine - inimeste erinevate tegevusalade areng eri ajajärkudel, majanduslikud protsessid ühiskonnas ning nende mõju inimtegevusele; elukestva õppe väärtustamine ning koostööoskuse kujundamine (lõiming erinevate õppeainete vahel).

Teabekeskkond – õpitakse määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet. Arendatakse kriitilise teabeotsingu ja -analüüsi oskusi; meedia toimimise ja mõju teadvustamine; avalikus ruumis (sh teabekeskkonnas) kehtivate reeglite tundmine ning autoriõiguste kaitse järgimine (lõiming - muusikaajalugu, sotsiaalained, kehaline kasvatus; kirjalikud tööd, eesti keel ja võõrkeeled).

Tervis ja ohutus – aja mõiste (inimeseõpetuses aja planeerimine, ajaloos ja ühiskonnaõpetuses aja mõiste läbi mitmete põlvkondade). Alkoholi, tubaka ja uimastite, keskkonna ja ühiskonna (sh eakaaslaste) mõju analüüsimine tervisele ning ohutusvaldkondade otsuste langetamisele (teave Tervise Arengu Instituudist, lõiming kõigi teiste õppeainetega).

Väärtused ja kõlblus – õpitakse erinevate väärtussüsteemide ning nende seoste tundmist ajaloolis-kultuurilises kontekstis, religiooni ja maailmavaatete seoses; isiklike väärtushoiakute ja kõlbliste tõekspidamiste refleksioon;

erinevate vaadete ja seisukohtade arvestamine oma tegevust planeerides; mitmekesisuse kui ühiskonna rikkuse ja arengu tingimuse väärtustamine (lõiming sotsiaalainete ja muusikaajaloo vahel).

Kultuuriline identiteet – roll kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana; kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsuse mõistmine; osalemine kultuuridevahelises kommunikatsioonis; sallivuse, oma kultuuri ja teiste kultuuride pärandi väärtustamine, diskrimineerimise taunimine; mineviku ja tänapäeva ühiskondade kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine ning tunnustamine (lõiming sotsiaalainete, muusikaajaloo ja kirjanduse vahel).

Tehnoloogia ja innovatsioon - taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvus tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine - taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid;

6. Õppetegevus

- E-kursus – inimeseõpetuse ja ühiskonnaõpetuse kursus viiakse läbi e-õppena e-õppekeskkonnas.
- Ajaloos kontakttunnid kombineerituna e-tundidega.
- Õpilaste projektitööd (inimeseõpetuses XI klass).
- Kodused tööd - kodutöid antakse vastavalt vajadusele, kuid arvestades õpilaste suurt koormust, siis enamasti on kodused tööd seotud suuremate projektidega (nt referaat, PowerPoint ettekanne või Stuudiumi keskkonnas õpe).
- Kodanikupäeva tähistamine X-XII klass.
- Riigiasutuste külastamine (Riigikogu XII klassile)
- Külalisesinejate kutsumine ainetundidesse.
- Iseseisev õpe - kontakttundide mahtu on võrreldes GRÕK kohustuslike kursustega TMKK hoolekogu nõusolekul vähendatud ühiskonnaõpetuses ühe kursuse võrra. Mainitud kursuse õppematerjalid on esitatud e-õppekeskkonnas ja omandatakse õpilaste poolt iseseisavalt e-õppe teel

Iga konkreetse valdkonna õppeaine õppesisu, sellele vastavad õpitulemused, IKT kasutus ja lõimingu kohad on esitatud kursuseti ainekavas.

7. Hindamine

- Hindamine toimub lähtuvalt riiklikust õppekavast ja selle alusel koostatud kooliõppekavas nõutavatest teadmistest ja oskustest.
- Hindamise põhimõtteid tutvustatakse õpilastele õppeaasta esimeses ainetunnis.
- Õpitulemusi kontrollitakse kirjalike tööde, suuliste vastuste ja praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase oskuste ja teadmiste vastavust õppekava nõuetele.

Inimeseõpetuse ainekava TMKK gümnaasiumis

I kursus (11. klassile)

1 tund nädalas, õppemaht 35 tundi

Gümnaasiumis toimub inimeseõpetuse kursus lõimituna inglise keele ainega. Antakse ülevaade erinevatest teemadest, internetist otsitakse kaasaegset infot, luuake võimalus õpilaste aktiivseks arvamused avalduseks. Kursuse lõpus saab õpilane nii inimeseõpetuse kui inglise keele hinde. Kogu õppematerjal on inglise keeles, seega arendatakse kõiki osaoskusi (lugemine, kirjutamine, rääkimine, kuulamine).

TEEMAD JA NENDE KAUDU ARENDATAVAD PÄDEVUSED	ALATEEMAD	OODATAVAD ÕPITULEMUSED	IKT, lõiming
Psühholoogia ja inimese arenemine (enesemääratluspädevus)	Käitumine ja psüühhilised protsessid. Psühholoogia liigid.	Tuntakse erinevate psühholoogia liikidele omaseid tunnuseid ning osatakse neid praktilisest elus kasutada.	Lõiming: eesti keel (kirjeldamine) IKT: internet www.psyhholoogia.ee
	Geneerika ja keskkond	Inimese käitumine pärilike tegurite ja keskkonna koosmõju tulemusel.	IKT: õppefilm Lõiming: bioloogia (geenid)
	Füüsiline ja motoorne arenemine	Oskab rääkida inimese füüsilisest ja motoorsest arengust erinevatel eluperioodidel	Lõiming: bioloogia
	Närvisüsteemi ehitus.	Närvisüsteemi jagunemine ja erinevad funktsioonid.	Lõiming: bioloogia, füüsika IKT: Powerpoint (koostamine ja esitlemine)
Perekonna ajalugu (kultuuri- ja väärtuspädevus)	Vanaaeg, keskaeg, uusaeg,	Perekonnas olnud ülesanded erinevatel ajajärkudel.	Lõiming: ajalugu ja ühiskonnaõpetus.
	Perekonna ülesanded.	Perekonnale omistatud erinevad ülesanded ja nendega toimetuleku mõistmine.	
Inimestevahelised suhted (enesemääratluspädevus, suhtluspädevus)	Minakonseptsioon.	Arusaam iseendast.	Lõiming: eesti keel (eneseväljendus)

	Enesehinnang	Enesehinnangu erinevad võimalused ning nendest tulenevad ohud.	
	Suhted	Romantilised suhted, eelarvamused suhetes.	IKT: www.amor.ee
Armastus (suhtluspädevus)	Armastuse tüübid	Zic Rubini jaotus armastuse tüüpide osas. Armastuse kolmnurga mudel.	IKT: Powerpoint esitlus Lõiming: eesti keel (kirjeldamine, analüüs)
	Armastus ja armumine	Sternbergi kolmnurgamudel.	Lõiming: eesti keel ja kirjandus
	Armastuse liigid	Enesearmastuse mõiste mõistmine	
Seksuaalsuhted	Intiimelu	Intiimelust tulenevad probleemid ja nendega toimetule.	IKT: internet (erinevat interneti leheküljed) Lõiming: bioloogia (sooline areng)
Abielu (kultuuri- ja väärtuspädevus)	Abielu sõlmimine (2 loengut)	Seadustest tulenevad regulatsioonid	IKT: perekonnaseadus Lõiming: eesti keel (mõistisokuse arendamine)
	Pulmad (2 loengut)	Pulmade pidamine erinevatest kultuuridest. Tratsionnid ja nendest kinnipidamine.	IKT: internet, õppefilm Lõiming: eesti keel, ühiskonnaõpetus
Kasvatus	Teooriaid lapse arengust (2 loengut)	J.Piaget, E.Erikson, S.Freud- nende teooriate tundmine ning kriitiline mõtlemine nende rakendamisest.	IKT: internet Lõiming: bioloogia (inimese areng)
	Piiride seadmine	Piiride seadmine lastele, nendest teavitamine ja nende rakendamine.	Lõiming: eesti keel (eneseväljendus)
	Vabakasvatus (2 loengut)	Vabakasvatuse erinevad lähenemisviisid, nende head ja vead. Arusaam sellest, milline kasvatus on vabakasvatus ja milline on kasvatamatus.	IKT: internet- erinevat leheküljed. Lõiming: eesti keel, kirjandus, ühiskonnaõpetus.
Suhtlemine perekonnas (suhtluspädevus)	Lahkhelid	Perekonnapsühholoogide ja üldse psühholoogide ning psühhoterapeutide lähenemine lahkhelide probleemile.	Lõiming: eesti keel (sõnaline eneseväljendus)

Tervis	Tervislikud eluviisid	Toitumine, toidupüramiid	Lõiming: bioloogia, kehaline kasvatus (kehalised iseärasused)
	Aktiivne eluviis	Liikumine	IKT: posteritekanne
	Tervist kahjustavad tegevused	Päevitamine, suitsetamine, liigne alkoholi tarvitamine	Lõiming: kehaline kasvatus, bioloogia
	Probleemidega toimetulek (2 loengut)	Erinevad võimalused tervist kahjustavatest tegevustest vabanemiseks.	Lõiming: bioloogia, kehaline kasvatus
Lahutus	Lahutuse põhjused	Miks lahutatakse? Kuidas sellest üle saada ja teha vajalikud järeldused	
	Lahutuse negatiivsed tagajärjed lastele	Võimalikud lahendused lastele selgeks tegema lahutuse põhjuseid ning sellega toimetulekut.	Lõiming: eesti keel (selgitamisosus)
	Vanemate düsfunktsionaalne abielu	Erinevate kooselu võrmdite mõistmine. Samas arusaamine sellest, kuidas mõjuvad düsfunktsionaalsed perekonnad laste edasisele elule.	Lõiming: eesti keel, ühiskonnaõpetus
Lein	Lein perekonnas	Erinevad meetodid, kuidas aidata lähedast või sõpra, kes on kaotanud enda jaoks tähtsa inimese. Kuidas tulla toime ise kaotusega?	Lõiming: eesti keel, bioloogia IKT: internet, leinalaagri kodulehekülg

Ajaloo ainekava TMKK gümnaasiumis
Üldajalugu 1.kursus. 10. klass.
õppemaht 35 tundi

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
			<p><i>IKT- kogu loengukursus on kättesaadav Moodle keskkonnas; ülesanded, praktilised tegevused Interneti keskkonnas Stuudium ja Moodle</i> <i>Teemakohased filmikatkendid ja õppetegevused, info otsimine Internetis</i></p>
<p>Antiikaeg (11t) Kreeka linnriigid: valitsemine, kodanikkond, eluolu. Sparta ja Ateena.</p>	<p>Tunneb ja võrdleb demokraatliku ja aristokraatliku linnriigi toimimise põhimõtteid; näitab kaardil Kreeka linnriike; töötab ajastut iseloomustavate allikatega ning hindab neid kriitiliselt;</p>	<p>Töö ühiskonna arengut käsitlevate allikatega ja info analüüsimine, töö Kreeka linnriikide kaardiga; võrdleva tabeli koostamine Sparta ja Ateena kohta;</p>	<p><u>Õppeained</u> <u>Keel ja kirjandus:</u> eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; <u>Võõrkeeled:</u> mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid. <u>Ühiskonnaõpetus:</u> märkab ühiskonnas toimunud arengusuundumusi; <u>Loodusteadused:</u> poliitiline kaart; Läbivad teemad <u>kodanikualgatus ja ettevõtlikkus:</u> mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme; <u>teabekeskond:</u> tajub ja analüüsib teabekeskonda; <u>väärtused ja kõlblus:</u> tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;</p>
<p>Hellenite igapäevaelu: hellenite kasvatus, haridus ja igapäevaelu.</p>	<p>Näitab kaardil Kreeka linnriike; töötab ajastut iseloomustavate allikatega ning hindab neid kriitiliselt;</p>	<p>Info otsimine allikatest hellenite kasvatus ja igapäevaelu kohta, saadud info analüüs; kava koostamine, arutelu eri kultuuride kokkupuutekohtade üle; paaris- ja rühmatöö;</p>	<p><u>Õppeaiend</u> <u>Loodusteadused:</u> poliitiline kaart; <u>Kunst:</u> võrdleb kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid; <u>Kehaline kasvatus:</u> omab teadmisi kehakultuuri arenguloost maailmas; <u>Läbivad teemad:</u> kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: mõistab riigi kultuuriliste traditsioonide ja arengusuundade tähtsust; <u>kultuuriline identiteet:</u> mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel, on kultuuriliselt salliv; <u>väärtused ja kõlblus:</u> tunneb ühiskonnas üldtunnustatud</p>

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
<p>Kreeka kultuur: mütoloogia ja religioon. Homerose eeposed. Ajaloookirjutuse algus. Kõnekunst. Teater. Filosoofia: Sokrates, Platon, Aristoteles. Olümpiamängud.</p>	<p>Iseloomustab religiooni ja mütoloogia osa antiikaja inimese maailmapildis; töötab ajastut iseloomustavate allikatega ning hindab neid kriitiliselt;</p>	<p>Töö kirjanduslike allikatega, info otsimine allikatest ja analüüs, võrdleva tabeli koostamine antiikfilosoofilistest seisukohtadest, arutus, paaris- ja rühmatöö;</p>	<p>väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;</p> <p><u>Õppeained</u> <u>Muusikaajalugu:</u> muusika roll antiikkultuuris, Vanakreeka muusika põhimõisted, muusikateooria <u>Keel ja kirjandus:</u> eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; <u>Kunst:</u> võrdleb kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid; <u>Kehaline kasvatus:</u> omab teadmisi kehakultuuri arenguloost maailmas; <u>Läbivad teemad:</u> <u>kultuuriline identiteet:</u> mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel, on kultuuriliselt salliv; <u>teabekeskond:</u> tajub ja analüüsib ümbritsevat teabekeskonda; <u>tervis ja ohutus:</u> mõistab tervisliku ja turvalise eluviisi tähtsust;</p>
<p>Makedoonia tõus ja hellenism: Aleksander Suur.</p>	<p>töötab kaardiga ja ajastut iseloomustavate allikatega ning hindab neid kriitiliselt;</p>	<p>Töö hellenismi iseloomustavate allikatega, allikaanalüüs, töö kaardiga hellenismi levikust, arutus;</p>	<p><u>Õppeaiend</u> <u>Loodusteadused:</u> poliitiline kaart; <u>Kunst ja muusikaajalugu:</u> võrdleb kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid; <u>Kehaline kasvatus:</u> omab teadmisi kehakultuuri arenguloost maailmas; <u>Ühiskonnaõpetus:</u> märkab, uurib ning seostab ühiskonnas toimuvaid arengusuundumusi ja nähtusi; <u>Läbivad teemad:</u> <u>kultuuriline identiteet:</u> mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel, on kultuuriliselt salliv; <u>väärtused ja kõlblus:</u> tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;</p>
<p>Rooma riigi teke. Rooma vabariik ja selle korraldus. Rooma tõus suurriigiks: armee. Caesar. Keisrivõimu</p>	<p>Tunneb ja võrdleb Rooma vabariigi ja keisririigi toimimise põhimõtteid; töötab ajastut iseloomustavate allikatega ning hindab neid kriitiliselt;</p>	<p>Töö Rooma riiklust käsitlevate allikatega, saadud info analüüs, kaart Rooma laienemisest, võrdleva tabeli koostamine Rooma vabariigi ja keisririigi arengu kohta;</p>	<p><u>Õppeaiend</u> <u>Loodusteadused:</u> poliitiline kaart; <u>Keel ja kirjandus:</u> eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; <u>Ühiskonnaõpetus:</u> märkab ühiskonnas toimunud arengusuundumusi ja nähtusi; <u>Läbivad teemad:</u></p>

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
kehtestamine: Augustus. Lääne- Rooma ja Ida- Rooma.			<u>kodanikualgatus ja ettevõtlikkus</u> : mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme; <u>teabekeskond</u> : tajub ja analüüsib ümbritsevat teabekeskonda;
Rooma ühiskond ja eluolu: perekeskkond, kasvatus ja haridus. Rooma õigus. Rooma kui antiikaja suurlinn. Ehituskunst.	Töötab ajastut iseloomustavate allikatega ning hindab neid kriitiliselt;	Töö allikatega Rooma õigusest ja arhitektuurist, info otsimine allikatest ja analüüs, arutlus Rooma ühiskonna arengu üle;	<u>Õppeained</u> <u>Võõrkeeled</u> : mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid. <u>Kunst ja muusikaajalugu</u> : võrdleb kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid; <u>Läbivad teemad:</u> <u>kodanikualgatus ja ettevõtlikkus</u> : mõistab riigi kultuuriliste traditsioonide ja arengusuundade tähtsust; <u>kultuuriline identiteet</u> : mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel, on kultuuriliselt salliv; <u>tervis ja ohutus</u> : mõistab tervisliku ja turvalise eluviisi tähtsust; <u>väärtused ja kõlblus</u> : tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;
Religioon: ristiusu teke ja levik ning tõus riigiusuks.	Iseloomustab kristluse tekkelugu ja kujunemist riigiusuks; töötab ajastut iseloomustavate allikatega ning hindab neid kriitiliselt;	Töö ristiusu levikut käsitlevate eri liiki tekstidega,, kristluse leviku kaart, info otsimine allikatest ja analüüs, arutelu;	<u>Õppeained:</u> <u>Keel ja kirjandus</u> : eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; <u>Ühiskonnaõpetus</u> : märkab ühiskonnas toimunud arengusuundumusi ja nähtusi; <u>Läbivad teemad:</u> <u>kultuuriline identiteet</u> : mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel, on kultuuriliselt salliv; <u>väärtused ja kõlblus</u> : tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
Antiik-tsivilisatsioonid tähtsus maailma ajaloos	Mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemuslikku seost antiikaja näidete põhjal; selgitab antiik-tsivilisatsioonide tähtsust maailma ajaloos Vana-Kreeka ja Vana-Rooma näidete põhjal ning tunneb tänapäeval ära antiigipärandi; iseloomustab näidete abil antiikkultuuri saavutusi, toob esile seosed antiikkultuuri ja Euroopa kultuuri kujunemise vahel.	Paaris- ja rühmatöö, arutlus antiiktsivilisatsiooni tähtsusest maailma ajaloos, seoste loomine kaasajaga.	Läbivad teemad: <u>keskkond ja jätkusuutlik areng</u> : väärtustab jätkusuutlikkust, keskkonna- ja inimarengut; <u>kodanikualgatus ja ettevõtlikkus</u> : mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme, riigi kultuuriliste traditsioonide ja arengusuundade tähtsust; <u>kultuuriline identiteet</u> : mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel, on kultuuriliselt salliv; tehnoloogia ja innovatsioon: mõistab kaasaegse tehnoloogia muutumist; <u>väärtused ja kõlblus</u> : tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid.
Keskaeg (11)			
Rahvasterändamine ja Lääne-Rooma riigi langus.	Iseloomustab varakeskaja ühiskonda ja eluolu ning analüüsib kriitiliselt keskaja erinevaid allikaid;	Töö allikatega, Töö kaardiga Euroopast rahvasterändamise ajal, info otsimine allikatest, saadud info analüüs, paaris- ja rühmatöö;	Õppeaiend <u>Loodusteadused</u> : poliitiline kaart; <u>Keel ja kirjandus</u> : eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; <u>Ühiskonnaõpetus</u> : uurib ühiskonnas toimuvaid arengusuundumusi ja nähtusi; Läbivad teemad: <u>kultuuriline identiteet</u> : mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel; <u>väärtused ja kõlblus</u> : tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;
Frangi riik: Karl Suur. Lääne-Euroopa riikide teke.	Iseloomustab kujuneva keskaja ühiskonna korraldust ja eluolu ning analüüsib kriitiliselt keskaja erinevaid allikaid;	Töö germaani rahvaid käsitlevate allikatega, analüüs, Töö kaardiga, arutelu üksikisiku rollist ajaloos;	Õppeained <u>Loodusteadused</u> : poliitiline kaart; <u>Keel ja kirjandus</u> : eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; <u>Ühiskonnaõpetus</u> : uurib ühiskonnas toimuvaid arengusuundumusi ja nähtusi; Läbivad teemad: <u>kodanikualgatus ja ettevõtlikkus</u> : mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme; <u>väärtused ja kõlblus</u> : tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
<p>Ühiskond ja eluolu: läänikord. Feodaalide ja talurahva eluolu. Rüütlikultuur. Linnaühiskond: kaubandus, käsitöö, valitsemine.</p>	<p>Iseloomustab kõrgkeskaja ühiskonda ja eluolu ning analüüsib kriitiliselt keskaja erinevaid allikaid; teab linnade tekkimise põhjusi ja iseloomustab, kuidas funktsioneeris linnaühiskond; teab sarnasusi ja erinevusi keskaegse Eesti ja Euroopa vahel;</p>	<p>Töö keskaja ühiskonda puudutavate allikatega: info otsimine ja analüüs, põhimõistete seletuste koostamine, arutelu keskaja ühiskonna üle, seose loomine kaasajaga;</p>	<p><u>Õppeained</u> <u>Matemaatika:</u> tõlgendab ja valib erinevaid matemaatilise info esituse viise; <u>Keel ja kirjandus:</u> eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; <u>Muusikaajalugu:</u> Rüütlikultuuri muusikaterminid, Gregooriuse laul: kujunemine, iseloomustus, missa, laulustiilid ja -tüübid, laadid, noodikirja teke ja areng. Keskaegne ilmalik laul. pillid ja pillimuusika <u>Võõrkeeled:</u> mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid. <u>Ühiskonnaõpetus:</u> märkab ühiskonnas toimuvaid arengusuundumusi ja nähtusi; <u>Läbivad teemad:</u> <u>elukestev õpe ja karjääri planeerimine:</u> mõistab tegevusvaldkonna valikuid; <u>keskkond ja jätkusuutlik areng:</u> väärtustab jätkusuutlikkust, keskkonna- ja inimarengut; <u>kultuuriline identiteet:</u> mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel; <u>tehnoloogia ja innovatsioon:</u> mõistab kaasaegse tehnoloogia muutumist;</p>
<p>Islami teke ja levik: Muhamed. Koraan.</p>	<p>Iseloomustab islami teket ja levikut ning väärtustab islami kultuuripärandit;</p>	<p>Töö islami levikut ja arengut puudutavate allikatega, kaart islami levikust, arutelu islami rollist maailmas, seose loomine kaasajaga;</p>	<p><u>Õppeained</u> <u>Loodusteadused:</u> poliitiline kaart; <u>Keel ja kirjandus:</u> eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; <u>Kunst:</u> võrdleb kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid; <u>Ühiskonnaõpetus:</u> märkab, uurib ning seostab ühiskonnas toimuvaid arengusuundumusi ja nähtusi; <u>Läbivad teemad:</u> <u>kultuuriline identiteet:</u> mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel, on kultuuriliselt salliv; <u>väärtused ja kõlblus:</u> tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;</p>

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
Ilmalik võim ja vaimulik autoriteet: keisrivõim ja paavstlus. Religiooni dominantsus. Vaimulikud ordu. Ketserlus.	Iseloomustab kiriku osa keskaja ühiskonnas ja kultuuris ning inimeste mõttemaailma kujundajana; iseloomustab keskaja ühiskonda ja eluolu kiriku vaatepunktist ning analüüsib kriitiliselt keskaja erinevaid allikaid; iseloomustab keskaegse Euroopa ilmaliku elu nähtuste levikut Eestisse;	Töö ristiuse arengut käsitlevate allikatega: info otsimine ja analüüs, arutlus, paaris- ja rühmatöö;	<u>Õppeained</u> <u>Ühiskonnaõpetus:</u> märkab, uurib ning seostab ühiskonnas toimuvaid arengusuundumusi ja nähtusi; <u>Läbivad teemad:</u> <u>elukestev õpe ja karjääri planeerimine:</u> mõistab tegevusvaldkonna valikuid; <u>väärtused ja kõlblus:</u> tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;
Ristisõjad. Ülikoolid ja skolastika.	Teab ristisõdade põhjusi ja tulemusi ning mõju kultuurile ja väärtus-hinnangutele; iseloomustab keskaegsete ülikoolide tegevust;	Töö keskaegseid ülikoole käsitlevate allikatega: info otsimine ja analüüs, kaardiga, võrdleva tabeli koostamine ristisõdade kohta, arutelu ristisõdade mõjust Euroopale;	<u>Õppeained</u> <u>Kunst:</u> võrdleb kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid; <u>Läbivad teemad:</u> <u>kultuuriline identiteet:</u> mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel, on kultuuriliselt salliv; <u>teabekeskond:</u> tajub ja analüüsib ümbritsevat teabekeskonda; <u>väärtused ja kõlblus:</u> tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;
Keskaja tähtsus ja saavutused ajaloos.	Mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemuslikku seost keskaja kontekstis; selgitab keskaja tähtsust maailma ajaloos Euroopa keskaja näidete põhjal ning tunneb tänapäeval ära keskaja pärandi; iseloomustab näidete abil keskaja kultuurisaavutusi, toob esile seosed keskaja ja Euroopa kultuuri kujunemise vahel.	Paaris- ja rühmatöö, arutlus keskaja tähtsuse üle, seose loomine kaasajaga.	<u>Läbivad teemad:</u> <u>elukestev õpe ja karjääri planeerimine:</u> mõistab tegevusvaldkonna valikuid; <u>keskkond ja jätkusuutlik areng:</u> väärtustab keskkonna- ja inimarengut; <u>kultuuriline identiteet:</u> mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel, on kultuuriliselt salliv; <u>teabekeskond:</u> tajub ja analüüsib ümbritsevat teabekeskonda; <u>tehnoloogia ja innovatsioon:</u> mõistab kaasaegse tehnoloogia muutumist; <u>väärtused ja kõlblus:</u> tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid.

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
<p>Uusaeg (12)</p> <p>Uue maailmapildi kujunemine: renessanss ja humanism, maadeavastuste mõjud ja tagajärjed, reformatsioon ja vastureformatsioon.</p>	<p>Iseloomustab uut maailmapilti ning selgitab renessansi, maadeavastuste ja reformatsiooni osa selle kujunemisel; analüüsib kriitiliselt erinevaid allikaid;</p>	<p>Töö renessanss, humanismi ja reformatsiooni käsitlevate allikatega: info otsimine ja analüüs, kaart maadeavastustest, arutlus uue maailmapildi kujunemise üle, seose loomine kaasajaga;</p>	<p><u>Õppeained</u> <u>Loodusteadused:</u> kaart; <u>Muusikaajalugu:</u> uuendused (pillid, noodikiri) <u>Keel ja kirjandus:</u> eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; <u>Võõrkeeled ja kunst:</u> võrdleb ja mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid. <u>Ühiskonnaõpetus:</u> märkab, uurib ning seostab ühiskonnas toimuvaid arengusuundumusi ja nähtusi;</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> <u>elukestev õpe ja karjääri planeerimine:</u> mõistab tegevusvaldkonna valikuid; <u>keskkond ja jätkusuutlik areng:</u> väärtustab jätkusuutlikkust, keskkonna- ja inimarengut; <u>kultuuriline identiteet:</u> mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel, on kultuuriliselt salliv; <u>teabekeskond:</u> tajub ja analüüsib ümbritsevat teabekeskonda; <u>tehnoloogia ja innovatsioon:</u> mõistab kaasaegse tehnoloogia muutumist; <u>väärtused ja kõlblus:</u> tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;</p>
<p>Absolutism ja parlamentarism: poliitiline kaart uusaja alguses. Absolutism Prantsusmaal, parlamentarismi kujunemine ja kindlustumine Inglismaal. Ameerika Ühendriikide iseseisvumine.</p>	<p>Näitab ja analüüsib uusaja algul toimunud muutusi Euroopa poliitilisel kaardil; analüüsib riikidevahelist koostööd ja konfliktide lahendamise viise; analüüsib kriitiliselt erinevaid allikaid;</p>	<p>Töö absolutismi ja parlamentarismi käsitlevate allikatega: info otsimine ja analüüs, uusaja alguse Euroopa kaart, paaris- ja rühmatöö;</p>	<p><u>Õppeained</u> <u>Loodusteadused:</u> kaart; <u>Muusikaajalugu:</u> õukonnamuusika, balleti kujunemine <u>Keel ja kirjandus:</u> eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; <u>Ühiskonnaõpetus:</u> märkab, uurib ning seostab ühiskonnas toimuvaid arengusuundumusi ja nähtusi; <u>Läbivad teemad:</u> <u>kodanikualgatus ja ettevõtlikkus:</u> mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme; <u>teabekeskond:</u> tajub ja analüüsib ümbritsevat teabekeskonda; <u>väärtused ja kõlblus:</u> tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;</p>

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
<p>Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade mõju Euroopale: valgustus. Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni sõjad, nende mõju Euroopale. Viini kongress. Rahvusluse tõus ja rahvusriikide teke.</p>	<p>Teab, mis mõju avaldasid Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni reformid Euroopale; näitab ja analüüsib uusajal toimunud muutusi Euroopa poliitilisel kaardil; teab rahvusliku liikumise etappe Eur.-s ja Eestis;</p>	<p>Töö valgustust ja rahvuslust käsitlevate allikatega, Napoleoni järgne Euroopa kaardil, info otsimine allikatest, arutelu revolutsiooni osast ühiskonna arengus, paaris- ja rühmatöö, seose loomine kaasajaga;</p>	<p><u>Õppeained</u> <u>Loodusteadused:</u> poliitiline kaart; <u>Keel ja kirjandus:</u> eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; <u>Ühiskonnaõpetus:</u> märkab, uurib ning seostab ühiskonnas toimuvaid arengusuundumusi ja nähtusi;</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> <u>elukestev õpe ja karjääri planeerimine:</u> mõistab tegevusvaldkonna valikuid; <u>kodanikualgatus ja ettevõtlikkus:</u> mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme; <u>teabekeskond:</u> tajub ja analüüsib ümbritsevat teabekeskonda; <u>väärtused ja kõlblus:</u> tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;</p>
<p>Industriaal-ühiskond: tööstuslik pööre, industriaalühiskonna iseloomulikud tunnused, masstootmine ja monopolid. Maailmamajandus, teaduse ja tehnoloogia areng uusajal.</p>	<p>Iseloomustab industriaal-ühiskonda ning analüüsib selle mõju inimeste igapäevaelule; tunneb teaduse ja tehnika arengu põhijooni ning tähtsamaid saavutusi uusajal, kirjeldab tehnoloogiliste muutuste mõju inimeste eluviisile; võrdleb suurriikide mõju maailma majandusele ja poliitikale; analüüsib kriitiliselt erinevaid allikaid;</p>	<p>Töö industriaalühiskonna kujunemist käsitlevate allikatega, kaart tööstuspöörde levikust, info otsimine allikatest, arutelu teaduse ja tehnika arengu mõjust igapäevaelule, paaris- ja rühmatöö, seose loomine kaasajaga;</p>	<p><u>Õppeained</u> <u>Matemaatika:</u> tõlgendab ja valib erinevaid matemaatilise info esituse viise (graafik, tabel, valem, diagramm, tekst); <u>Muusikaajalugu:</u> muusikainstrumentide levik <u>Keel ja kirjandus:</u> eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; <u>Ühiskonnaõpetus:</u> märkab, uurib ning seostab ühiskonnas toimuvaid arengusuundumusi ja nähtusi;</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> <u>elukestev õpe ja karjääri planeerimine:</u> mõistab tegevusvaldkonna valikuid; <u>keskkond ja jätkusuutlik areng:</u> väärtustab jätkusuutlikkust, keskkonna- ja inimarengut; <u>tehnoloogia ja innovatsioon:</u> mõistab kaasaegse tehnoloogia muutumist; <u>tervis ja ohutus:</u> mõistab tervisliku ja turvalise eluviisi tähtsust;</p>
<p>Uusaja tähtsus ja saavutused ajaloo.</p>	<p>Mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemusliku seose ning väärtushinnangute muutumist uusajal;</p>	<p>Paaris- ja rühmatöö, arutlus uusaja mõjudest kaasajale, seose loomine kaasajaga.</p>	<p><u>Läbivad teemad:</u> <u>keskkond ja jätkusuutlik areng:</u> väärtustab jätkusuutlikkust; <u>kodanikualgatus ja ettevõtlikkus:</u> mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme, riigi kultuuriliste</p>

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
	<p>selgitab uusaja tähtsust maailma ajaloos Euroopa ja USA näidete põhjal ning tunneb tänapäeval ära uusaja pärandi;</p> <p>iseloomustab näidete abil uusaja kultuurisaavutusi, toob esile seosed uusaja kultuuri ja Euroopa kultuuri kujunemise vahel.</p>		<p>traditsioonide ja arengusuundade tähtsust:</p> <p><u>kultuuriline identiteet</u>: mõistab kultuuride muutumist ajaloo vältel;</p> <p><u>teabekeskond</u>: tajub ja analüüsib ümbritsevat teabekeskonda;</p> <p><u>tehnoloogia ja innovatsioon</u>: mõistab kaasaegse tehnoloogia muutumist;</p> <p><u>tervis ja ohutus</u>: mõistab tervisliku ja turvalise eluviisi tähtsust;</p> <p><u>väärtused ja kõlblus</u>: tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid.</p>

Ajaloo ainekava TMKK gümnaasiumis
Eesti ajalugu I
2.kursus. 10.klass.
õppemaht 35 tundi

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
<p>Üldajalooline taust: Antropogeneesi põhijärgud. Inimasustuse levik maailmas. Jäaaeg ja selle taandumine. Inimasustuse algus Euraasia põhjaosas. 1 tund</p>	<p>Õpilane tuleb meelde inimajaloo vanima ajajärgu, tunneb inimasustuse vanimaid levialasid</p>	<p>Aktiivne loeng näidismaterjalidega</p>	<p><u>Õppeained</u> <u>Geograafia</u>: loodusolud, jäaaeg IKT- kursuse õppimiseks on e-õpik. Teemakohased filmikatkendid ja õppetegevused Internetis</p>
<p>I Tähtsamad arheoloogilised kultuurid</p> <p><u>Esiaja allikad ja nende uurimine</u></p>	<p>Õpilane teab ja iseloomustab Eesti esiaja perioode inimeste tegevusalade ja eluolu muutuste alusel.</p>	<p>Töö õppetekstiga, suuline arutlus, seoste loomine üldajalooga</p> <p>Õppekäik Pulli asulapaika või Kunda Lammasmäele. Õppekursioon mõnda arheoloogilisse paika</p>	<p><u>Õppeained</u> <u>Geograafia</u>: loodusolud, jäaaeg</p> <p>Pädevused <u>Väärtuspädevus</u>: austus looduse ja teiste poolt loodud materiaalsete väärtuste vastu.</p>
<p><u>Kiviaja kultuurid Eestis:</u></p> <p>Kunda kultuur, kammkeraamika kultuur, nõorkeraamika ehk venekirveste kultuur – elanike peamised tegevusalad ja kultuuri iseloomustavad muistised.</p>	<p>Seletab ja kasutab mõisteid: arheoloogiline kultuur, muistis.</p>	<p>Töö õppetekstiga, arheoloogiliste kultuuride iseloomustamine, inimeste tegevusalade ja eluolu võrdlemine erinevatel esiaja perioodidel. Arutelu filmi „ Kaali saladused” põhjal .</p>	<p><u>Õppeained</u> <u>Eesti keel</u>: töö sõnavaraga, mõistetega, sõnaline väljendusoskus, teabetekstide mõistmine.</p>

<p><u>Metalliaeg:</u></p> <p>Pronksiaeg. Asva kultuur. Rauaaeg. Põlispõllundus, kalmed, linnused.</p>	<p>Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: kalme, linnus.</p>	<p>Filmi „Raua sulatamine” vaatamine ja analüüs.</p> <p>Õpitakse tundma metalliaja inimeste tegevusalasid ja eluolu, hinna- takse metalli kasutamise olulisust ühiskonna arengus.</p> <p>Õppekursioon muinaslinnusele, kalmetele või Rebala põlispõldudele ja muuseumi.</p>	<p><u>Pädevused</u></p> <p><u>Väärtuspädevus:</u> tähtsustab jätkusuutlikku eluviisi.</p> <p><u>Sotsiaalne pädevus:</u> mõistab oma tegevuse võimalikke tagajärgi.</p>
<p>II Eesti esiaja lõpul</p> <p>Suhted naabritega: idaslaavlased, balti hõimud, viikingid. Rahvusvaheliste kaubateede kujunemine ja Eesti.</p>	<p>Iseloomustab esiaja eestlaste suhteid naaberriikidega</p>	<p>Töö õppetekstiga.</p> <p>Kaardi analüüs: eestlaste naabrid, kaubateede kujunemine.</p>	<p><u>Õppeained</u></p> <p><u>Geograafia</u> – kaarditundmine: viikingid, slaavlased, balti hõimud</p>
<p><u>Eesti ühiskond esiaja lõpul:</u></p> <p>Sotsiaalne kihistumine. Maakonnad ja kihelkonnad. Linnused. Külad ja elamud.</p>	<p>Iseloomustab Eesti halduskorraldust ja majanduslikku arengut esiaja lõpul, seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: maakond, kihelkond, malev, muinaslinnus.</p>	<p>Töö allikatega mõistetega, atlasega, seinakaardiga, õpitakse tegema järeldotsi eluolu kohta Eestis enne Balti ristsõdu.</p>	<p><u>Geograafia</u> - Ajalookaardi tundmine</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> ühiskonna jätkusuutlik areng</p>
<p><u>Muinasusund ja ristiusu levik Eestis.</u></p> <p>Muinasusundi seos loodusega. Vanimad teated ristiusu levikust Eestis.</p>	<p>Seletab ja kasutab mõistet: Animism</p>	<p>Töö õppetekstiga.</p> <p>Diskussioon: oma seisukoha kujundamine ja põhjendamise.</p>	<p><u>Pädevused</u></p> <p>mõista jätkusuutliku arengu põhiväärtusi, juhendada nendest oma tegemistes.</p> <p>Tolerantsi kujundamine erinevate rahvaste ja kultuuride suhtes.</p>

<p><u>Muistne vabadusvõitlus:</u></p> <p>Balti ristisõdade põhjused. Muistse vabadusvõitluse käik. Eestlaste lüüasaamise põhjused ja tagajärjed. Henriku Liivimaa kroonika ajalooallikana.</p>	<p>Analüüsib Balti ristisõdade põhjust, käiku ja tulemusi erinevate osapoolte vaatenurgast. Teab, kes olid Lembitu, Kaupo, piiskop Albert, kroonik Henrik ja iseloomustab nende tegevust.</p>	<p>Töö õppeteksti ja ajalooallikatega: Henriku Liivimaa kroonika. Informatsiooni leidmine teabeallikatest, teabe analüüs, põhjus – tagajärg seoste leidmine.</p> <p>Tabeli koostamine.</p>	<p><u>Õpipädevus:</u> eri teabeallikate eesmärgipärane ja kriitiline kasutamine, oskus analüüsida, teha valikuid.</p>
<p><u>Vana-Liivimaa riigid.</u></p> <p>Riiklik korraldus ja poliitiline kaart. Seisused. Maapäev. Vana-Liivimaa riikide omavahelised suhted ja suhted naabritega. Jüriöö ülestõus, selle põhjused ja tagajärjed.</p>	<p>Tunneb muutusi Vana-Liivimaa riiklikus korralduses ja poliitilisel kaardil, iseloomustab Vana-Liivimaa suhteid naaberriikidega, analüüsib Jüriöö ülestõusu tähtsust ja tähendust ajaloolise narratiivina, seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: Vana-Liivimaa, Liivi ordu.</p>	<p>Töö õppetekstiga, kaardi ja atlasega, arutelu,</p> <p>ülevaattetabeli koostamine, põhjus-tagajärg seoste loomine</p>	<p><u>Õppeained</u> <u>Geograafia:</u> Vana-Liivimaa poliitiline kaart</p> <p><u>Emakeel:</u> töö sõnavaraga tekstide, info otsimine veebist, raamatukogust, elektroonilisest ja paberil tekstist. Kasutab elektroonilisi ja paberil sõnaraamatuid.</p>
<p><u>Keskaja ühiskond Eestis:</u></p> <p>Läänikorraldus. Mõisate rajamine. Sunnismaisuse ja teoorjuse kujunemine. Keskaegsed linnad. Linnade valitsemine. Käsitöö, kaubandus, Hansa Liit. Gildid ja tsunftid. Eluolu linnas.</p>	<p>Iseloomustab Eesti keskaja ühiskonda: läänikord, talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord, käsitöö ja kaubandus, eluolu linnades; loob seoseid Eesti ja Euroopa ajaloo vahel keskajal, seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: adramaa vasallkond, mõis, sunnismaisus, teoorjus</p>	<p>Töö õppetekstiga, mõistetega, seoste loomine Euroopa ajaloo, rühmatöö, seminar</p> <p>Õppekursiooni keskaegses linnas, informatsiooni otsimine, süstematiseerimine.</p>	<p><u>Pädevused</u> <u>Väärtuspädevus:</u> suutlikkus mõista keskaegse inimese eluviisi ja väärtushinnanguid</p> <p><u>Sotsiaalne pädevus:</u> suutlikkus teha koostööd, teisi arvestada. Õpitakse analüüsima ja hindama ühis-konnas kehtivaid väärtusi.</p> <p><u>Õppeained</u> <u>Eesti keel:</u> arvamusteksti koostamine, kokkuvõtte kirjutamine.</p>

<p><u>Kirik ja kultuur.</u></p> <p>Vaimulikud ordud ja kloostrid. Arhitektuur.</p>	<p>Iseloomustab Eesti keskaja kultuuri põhijooni ja mõistab ristiusu mõju Eesti kultuurile, vaimuelule, väärtushinnangute muutumisele; mõistab kultuurilist järjepidevust, analüüsib kriitiliselt keskaja kroonikaid ja teisi teabetekste.</p>	<p>Isesisev töö õppetekstiga; töö pildimaterjaliga, selle kommenteerimine, analüüs, võrdlemine, seoste loomine Euroopa kultuuriga</p>	<p><u>Kunst</u> – kirik kui sakraalehitus. <u>Muusikaajalugu</u>: muusikariistade areng ja kasutamine siinsetel aladel <u>Vöörkeeled</u>: Ladina keele tähtsus kultuuriruumis</p> <p><u>Läbivad teemad</u>: kultuuriline identiteet: roll kultuuri kandjana, edasivijana ja kultuuride vahendajana, kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsuse mõistmine</p> <p><u>Õppeained</u> <u>Eesti keel</u>: arvamustekstide koostamine, kokkuvõtte kirjutamine.</p>
--	--	---	--

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, IKT
<p>Üldajalooline taust: Tugeva keskvõimuga riikide kujunemine Läänemere regioonis. Uue maailmapildi kujunemine.</p>	<p>Õpilane tuletab meelde üldajalookursuse mõisted ja kujundab pildi mõistmaks järgevaid teemasid põhjalikumalt.</p>	<p>Aktiivne loeng lisamaterjalidega</p>	<p>Õppeained Goograafia: kujunev Euroopa rahvuste kaart</p>

<p><u>Reformatsioon Eestis.</u></p> <p>Haridusolud. Eestikeelse trükisõna algus.</p>	<p>Õpilane iseloomustab reformatsiooni mõju ja tähtsust eesti kultuuriloos, analüüsib muutusi mentaliteedis ja vaimuelus.</p>	<p>Töö õppetekstiga, ajaloolase sõnavaraga, analüüs, võrdlus, olulise leidmine ja väärtustamine, arutelu</p>	<p><u>Läbivad teemad:</u> ühiskonna jätkusuutlik areng, olla jätkusuutlik kultuuritarbija ja säilitaja. Oma ja teiste kultuuride pärandi väärtustamine.</p>
<p><u>Liivi sõda.</u></p> <p>Vana-Liivimaa asend Läänemere regioonis. Liivi sõja eellugu, käik ja tulemused.</p>	<p>Iseloomustab rahvusvahelisi suhteid Läänemere piirkonnas 16.sajandil, võrdleb suurriikide mõju Läänemere piirkonnas, teab muutusi riiklikus korralduses ja poliitilisel kaardil sõdade ajal, teab, kes olid Wolter von Plettenberg, Ivan IV.</p>	<p>Töö ajalooallikatega: Johannes Renneri kroonika. Informatsiooni leidmine, analüüs, hinnangu andmine, põhjus-tagajärg seoste loomine.</p>	<p>kultuuriline identiteet - suurriikide vägivallapoliitika taunimine. <u>Pädevused</u> <u>Ettevõtlikkuspädevus</u> oskus näha probleeme, leida lahendusi, genereerida ideid. Koostööoskus, algatusvõime toetamine</p>
<p><u>Eesti kolme kuningriigi valduses.</u></p> <p>Riiklik korraldus ja poliitiline kaart. Vastureformatsioon.</p>	<p>Iseloomustab muutusi riiklikus korras ja poliitilisel kaardil.</p>	<p>Töö õppetekstiga, ajalookaardiga, oma arvamuse kujundamine ja põhjendamine. Seminar: seoste loomine Euroopa ajalooga, analüüs, kriitilise mõtlemise kujundamine</p>	<p><u>Sotsiaalne pädevus:</u> oskus mõista ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi erinevatel ajalooperioodidel. Valmisolek ühiseks tegevuseks. <u>Õppeained</u> <u>Eesti keel:</u> argumenteerimine, veenmine, suudab kaitsta oma seisukohti.</p>
<p>Kultuuri areng</p> <p>Balthasar Russowi kroonika ajalooallikana.</p> <p>Reformatsiooni ja vastureformatsiooni mõju vaimuelule.</p>	<p>Teab, kes oli Balthasar Russow ja iseloomustab tema tegevust.</p>	<p>Töö ajalooallikatega: rühmatöö : Balthasar Russowi kroonika. Probleemide püstitamine, lahenduste otsimine.</p>	<p><u>Õppeained:</u> muusikaajalugu, kirikumuusika kujunemine eesti keel: erinevate tekstide lugemine <u>Pädevused</u> <u>Väärtuspädevus:</u> väärtustab oma rolli kultuuri kandjana ja kultuuripärandi säilitajana, mõistab kultuuri järjepidevust</p>

Ajaloo ainekava TMKK gümnaasiumis
Eesti ajalugu II
3. kursus. 11.klass.
õppemaht 35 tundi

TEEMA ALATEEMA	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
I teema Rootsi aeg (8)			<i>IKT- kasutamine – kõik materjalid on kättesaadavad e.õpikus; võimaluste piires kogu kursuse jooksul kasutatakse interaktiivseid ülesandeid, praktilisi tegevusi Interneti keskkonnas jm Teemakohased filmikatkendid ja õppetegevused Internetis</i>
Rootsi keskvoim ja baltisaksa aadel	<ul style="list-style-type: none"> - teab, kuidas toimus Rootsi võimu järkjärguline kehtestamine kogu Eesti alal; - iseloomustab Rootsi poliitikat Eesti- ja Liivimaal ning annab sellele allikate ja teabetekstide põhjal hinnangu, hindab allikate usaldusväärsust; - seletab ja kasutab kontekstis mõistet rüütelkond; 	<p>Töö kaardiga <i>Eesti ajaloo atlas</i> või <i>Ajaloo atlas</i> Venn-diagramm Töö allikmaterjalidega Üldine analüüs</p>	<p>Õppeained <u>Geograafia</u> – poliitiline kaart <u>Emakeel</u> – Kriitiline ja teadlik lugemine. Fakti ja arvamuse eristamine</p> <p>Läbiv teema <i>Teabekeskond</i> – oskus allikmaterjali kriitiliselt hinnata</p>
Majanduslik areng	<ul style="list-style-type: none"> - iseloomustab talurahva õigusliku ja majandusliku olukorra muutumist Rootsi ajal; - seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: reduktsioon, vakuraamat; - teab, kes oli Karl XI ja iseloomustab tema tegevust; 	<p>Kaart <i>Eesti ajaloo atlas</i> või <i>Ajaloo atlas</i> Töö allikatega <i>Meie kaugem minevik. Suur näljahäda</i> - töölehed Arutluse kirjutamine Kohaliku koduloomuuseumi külastamine</p>	<p><u>Emakeel</u> - Teadlik kirjutamine</p>

Vaimuelu ja kultuur	<ul style="list-style-type: none"> - mõistab luterluse mõju ja Rootsi aja tähtsust eesti kultuuri ja hariduse arengus, ajaloos ning tänapäeval; - seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: piiblikonverentsid, Vastne Testament, Academia Gustaviana; - teab, kes olid B. G. Forselius, Gustav II Adolf, J. Skytte ning iseloomustab nende tegevust; 	Rühmatöö – allikmaterjalid ja teabetekstid <i>TÜ ajalugu, Eesti ajaloo allikad</i> Kodukoha ja loomuseumi külastus	<p>Kirjandus - Piibel Usundiõpetus, luterlus Emakeel - eesti keele areng ja eesti kirjakeele kujunemine Muusikaajalugu: Rootsi õukonnamuusika ja linnakultuur</p> <p>Läbiv teema <i>Kultuuriline identiteet</i> – omakultuuri väärtustamine, teadlik suhtumine teistesse kultuuridesse Läbiv teema <i>Väärtused ja kõlblus</i> - mõtlemise ja argumenteerimisoskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ja üldistuste tegemine Läbiv teema <i>Teabekeskond</i> – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata</p>
Kordamine			ERR arhiiv: http://www.err.ee Eesti digitaliseeritud ajalehed: http://dea.nlib.ee/
II teema. Eesti XVIII sajandil (9)			
Venemaa euroopastumine XVIII sajandil.	- teab, kes oli Peeter I, Katariina II;	Kaart <i>Eesti ajaloo atlas</i> või <i>Ajaloo atlas</i> Tõhustatud loeng	Vene keel – Venemaa kultuuri ja valitsemise tundmine Kirjandus - Näiteid Voltaire'i , Rousseau' teostest
Põhjasõda	<ul style="list-style-type: none"> - selgitab Põhjasõja põhjusi, tulemusi ja mõju; - teab, kes oli Karl XII; 	Kaart <i>Eesti ajaloo atlas</i> või <i>Ajaloo atlas</i> Töö teabetekstiga	Geograafia – Eesti ja Venemaa piiride kujunemine
Rahvastikuprotsessid Eestis XVI–XVIII sajandil	<ul style="list-style-type: none"> - analüüsib allikate ja teabetekstide alusel talurahva majandusliku olukorra ning õigusliku seisundi muutumist; - analüüsib rahvastikuprotsesse mõjutanud tingimusi; 	Töö teabetekstide ja allikatega Võrdleva tabeli koostamine Arutluse kirjutamine	<p>Geograafia - Sündimus, suremus ja iive maailma erinevates regioonides. Peamiste põllumajandussaaduste tootmise, töötlemise ja kaubanduse geograafia Matemaatika – kirjeldav statistika Emakeel - Kriitiline ja teadlik lugemine.</p> <p>Läbiv teema <i>Teabekeskond</i> – oskus</p>

			allikmaterjali kriitiliselt hinnata Läbiv teema <i>Keskkond ja jätkusuutlik areng</i> - kujundatakse kriitilist mõtlemist ja probleemide lahendamisoskust
Balti erikord	- iseloomustab Balti erikorda ning selle mõju Eesti arengule; - seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: balti erikord, restitutsioon, asehalduskord;	Töö kaardiga Töö teabetekstidega Mõistetabel	Vene keel – Venemaa kultuur Läbiv teema <i>Väärtused ja kõlblus</i> - mõtlemise ja argumenteerimisoskuse arendamine, kuidas sobitus Eesti uus olukord Vene tsaaririiki
Vaimuelu 18. sajandil:	- analüüsib Euroopa valgustusideede mõju eesti vaimuelule; - seletab ja kasutab kontekstis mõistet vennastekogud; - teab, kes olid A. Thor Helle ja A. W. Hupel, ning iseloomustab nende tegevust;	Töö allikatega Rühmatöö Ühine analüüs Muuseumikülustus (Linnamuuseum)	Emakeel - Tänapäevase kirjakeele kujunemine Kunst – võrdleb erinevaid kunstivoole eesti kunstiga Muusika ajalugu– Folkloor, regilaulu liigid, rahvapillid, rahvatantsud Läbiv teema <i>Kultuuriline identiteet</i> - omakultuuri väärtustamine Läbiv teema <i>Teabekeskkond</i> - oskus allikmaterjali kriitiliselt hinnata Läbiv teema <i>Väärtused ja kõlblus</i> - mõtlemise ja argumenteerimisoskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ja üldistuste tegemine
III teema. Eesti XIX sajandil ja XX sajandi algul (18)			
Moderniseeruv Euroopa	- iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja seoseid Euroopaga;	Vabakirjutamine Tõhustatud loeng	Ühiskonnaõpetus – agraar- ja industrialühiskonna võrdlus Kirjandus - Dostojevski või Tolstoi romaan. Tšehhovi novell, näidend Geograafia - Agraarühikonnast infoühikonnani. Iseseisev ja sõltuv industrialiseerimine

<p>Talurahva vabanemine</p>	<p>- teab, kuidas muutus talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord, ning selgitab majandusprotsesside ja talurahvaseaduste seoseid;</p>	<p>Töö teabetekstidega, arvandmetega koos õppimisjuhendiga. Diskussioonivõrk pärisorjuse kaotamise küsimuses</p>	<p>Kirjandus – ajalooline romaan Geograafia - usundid Usundiõpetus - õigeusk Ühiskonnaõpetus – omavalitsused, isikuvabadused, kodanikuõigused</p>
<p>Ärkamisaeg</p>	<p>- mõistab ärkamisaja tähendust ja tähtsust ning selle mõju kodanikuühiskonna kujunemisele Eesti ajaloos; - iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja seoseid Euroopaga; - teab, millised olid tähtsamad rahvusliku liikumise ettevõtmised ning kes olid rahvusliku liikumise eestvedajad; - analüüsib allikate alusel rahvusliku liikumise ettevõtmisi ja ideid; - seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: estofiil, ärkamisaeg, rahvuslik liikumine, venestamine, Aleksandrikool; - teab, kes olid K. E. von Baer, F. R. Kreutzwald, J. V. Jannsen, J. Hurt, C. R. Jakobson, L. Koidula ja J. Tõnisson, ning iseloomustab nende tegevust;</p>	<p>Semantiliste omaduste analüüs kokkuvõtteks rahvusliku liikumise teema kohta Diskussioon</p>	<p>Kirjandus K.J. Peterson. Rahvusliku ärkamisaja kirjandus Eestis Kunst - võrdleb erinevaid kunstivoole eesti kunstiga Muusikaajalugu - Muusikaelu Eestis enne rahvuslikku ärkamisaega. Laulupidude traditsiooni kujunemine. Esimesed eesti professionaalsed heliloojad ja muusikud</p> <p>Läbiv teema <i>Kultuuriline identiteet</i> - omakultuuri väärtustamine Läbiv teema <i>Teabekeskond</i> – oskus allikmaterjali kriitiliselt hinnata Läbiv teema <i>Väärtused ja kõlblus</i> - mõtlemise ja argumenteerimisoskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ja üldistuste tegemine</p>
<p>Moderniseeruv Eesti</p>	<p>- iseloomustab muutusi Eesti ühiskonnas ja ühiskondlik-poliitilise mõtte arengut XIX sajandi lõpul ning loob seoseid omariikluse kujunemisega;</p>	<p>Töö kaardiga, teabetekstidega Ühine analüüs Eesti Põllumajandusmuuseumi külastus, kohalikud koduloomuuseumid</p>	<p>Geograafia - Rahvastiku paiknemine. Linnastumine Kirjandus - E.Vilde, J. Liiv looming <i>Noor-Eesti ja Tarapita</i></p> <p>Läbiv teema <i>Teabekeskond</i> – oskus allikmaterjali kriitiliselt hinnata Läbiv teema <i>Keskond ja jätkusuutlik areng</i> - kujundatakse kriitilist mõtlemist ja probleemide lahendamisoskust</p>

Ajaloo ainekava TMKK gümnaasiumis
Lähiajalugu I
4. kursus. 11. klass.
õppemaht 35

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
<p><u>Maailm Esimese maailmasõja eel</u> (3)</p>			<p><i>IKT- kogu loengukursus on kättesaadav e.õpikuna; ülesanded, praktilised tegevused Interneti keskkonnas Moodle ja Miksike jm</i> ERR arhiiv: http://www.err.ee Eesti digitaliseeritud ajalehed: http://dea.nlib.ee/</p>
<p>suurriikide arenguiooni; poliitiliste süsteemide erinevused; Venemaa; Maailma majandus: Suurriikide liidud: kujunemise põhjused ja tagajärjed.</p>	<p>Iseloomustab suurriikide arenguiooni ja rolli muutumist rahvusvahelistes suhetes; Teab suurriikide sõjalis-poliitilisi blokke ja analüüsib nende taotlusi: Antant ja Kolmikliit; Tunneb maailma poliitilist kaarti enne I maailmasõda: näitab kaardil suurriikide sõjalistesse blokkidesse kuuluvaid riike, koloniaalimpeeriume; Iseloomustab maailma majanduse arenguiooni; Analüüsib teaduse ja tehnika mõju</p>	<p>Diskussioon, Vestlus, põhjus-tagajärg seoste analüüs, sündmuste järjestamine, allikaanalüüs; põhjus- tagajärg seoste analüüs</p>	<p><u>Õppeained:</u> Keel ja kirjandus: eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine; Ühiskonnaõpetus: poliitiliste liikumiste teema, majanduse toimimine; märkab ühiskonnas toimunud arengusuundumusi; Loodusteadused: poliitiline kaart;</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme; teabekeskond: tajub ja analüüsib teabekeskonda; väärtused ja kõlblus: tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;</p> <p><u>Pädevused:</u> Analüüsib oma teadmiste ja oskuste kujunemist, loob nende vahel seoseid; Suudab teha koostööd ning kujundab ja kaitseb oma seisukohta.</p>

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
<p><u>Esimene maailmasõda (10)</u></p> <p>põhjused; sõdivad pooled; Esimese maailmasõja tagajärjed: impeeriumide lagunemine, uute rahvusriikide teke; Eesti iseseisvumise eeldused, Eesti iseseisumine, Vabadussõda, Tartu rahu.</p>	<p>Analüüsib Esimese maailmasõja põhjusi, sõdivate poolte taotlusi; Analüüsib Esimese maailmasõja tagajärgi ja mõju maailma arengule; Analüüsib Eesti omariikluse saavutamise eeldusi ja protsessi; Teab Eesti Vabadussõja sündmusi, kirjeldab sõja käiku kaardi alusel; Mõistab Vabadussõja ja Tartu rahu tähendust Eesti Vabariigi kindlustumisel;</p>	<p>seoste selgitamine, allika-analüüs rühmatöö; Töö eri liiki allikatega: allikaanalüüs (pildid, tekstid), sõja kaarditöö seinakaart, ajalooatlas; Arutluse kirjutamine, esitlus</p>	<p><u>Õppeained:</u> Loodusteadused: poliitiline kaart; Emakeel: temaatiline lisakirjandus, pildid</p> <p><u>Läbivad teemad:</u> Tehnoloogia ja innovatsioon: analüüsib tehnoloogia arengu ja saavutuste mõju inimkonna ajaloole ning väärtustele ja hoiakutele; Väärtused ja kõlblus: analüüsib sõdade tagajärgi ja mõju inimkonna väärtustele ja hoiakutele; Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: Analüüsib algatuse ja ettevõtlikkuse rolli ühiskonna arengus üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;</p>
<p><u>Maailmasõdadevaheline aeg: demokraatia ja diktatuurid (12)</u></p>			

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
<p>Euroopa-kesksus ning rahvusvahelised suhted; demokraatia levik;</p> <p>demokraatia põhijooned Suurbritannia, Prantsusmaa ja USA näitel: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu;</p> <p>majanduskriis ja selle mõju;</p> <p>autoritarism, totalitarism: kommunism, fašism, natsionaalsotsialism</p> <p>diktatuuride iseloomulikud jooned, eripärad ja levik: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu;</p> <p>uute konfliktide kujunemine, kriisikolled; Eesti tee demokraatialt autoritarismile.</p>	<p>analüüsib ja võrdleb rahvusvahelisi suhteid 1920-ndatel ja 1930-ndatel aastatel, teab ja tunneb muutuste põhjusi;</p> <p>teab ja iseloomustab rahvusvahelisi kriise: Kaug-Ida, Etioopia, Hispaania kodusõda;</p> <p>iseloomustab majanduse arengut maailmasõdadevahelisel perioodil, selgitab majanduskriisi põhjusi ja mõju;</p> <p>analüüsib ja võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda;</p> <p>analüüsib Eesti ühiskonna poliitilist arengut 1920-ndatel ja 1930-ndatel aastatel, selgitab autoritarismi kujunemise põhjusi ja mõju ühiskonnale, iseloomustab vaikivat ajastut;</p>	<p>töö eri liiki allikatega, info otsimine erinevatest teabeallikatest, võrdleva tabeli koostamine demokraatlike ja mittedemokraatlike riikide arengust, arutus, paaris- ja rühmatöö.</p>	<p><u>Õppeaine:</u> maateadus – Euroopa ja maailma poliitiline kaart. Emakeel – temaatiline ilukirjandus, biograafiline kirjandus Ühiskonnaõpetus – demokraatia mõistmine kirjandus, muusika, kunst – olustik.</p> <p><u>Pädevused:</u> suutlikkus mõista sõjajärgse inimese eluviisi ja väärtus-hinnanguid, suuta mõista seoseid tänapäeva ja varem-toimunu vahel; oskus võrrelda erinevate ajastute väärtus-hinnanguid, osata neid aktsepteerida, mõista tehnoloogi-liste kompo-nentide osa ühiskonna arengus</p> <p><u>Läbiv teema:</u> ühiskonna jätkusuutlikkus.</p>

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPPETEGEVUS	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
<u>Teine maailmasõda (10)</u>			
<p>Teine maailmasõda kui Esimese maailmasõja jätk; -põhjused: Saksamaa taotlused, NSVL eesmärgid, lepituspoliitika; -sõdivad pooled: Saksamaa ja tema liitlased, Hitleri-vastane koalitsioon ja selle kujunemine: Atlandi Harta, Teherani, Jalta ja Potsdami konverents; -tähtsamad sõjatandrid ja lahingud: Pearl Harbor, Moskva, Midway, Stalingrad, Kursk, El-Alamein, Normandia dessant; Teise maailmasõja tulemuste vastuolulisus ja selle tagajärjed maailma poliitilisele, majanduslikule ja ideoloogilisele arengule; Eesti Teises maailmasõjas: iseseisvuse kaotamine, okupatsioonid, sõjakaotused ja –kahjud, sõja mõju inimeste elukäikudele. Pagulaskond.</p>	<p>Analüüsib rahvusvahelisi suhteid Teise maailmasõja eel; Iseloomustab Teise maailmasõja põhjusi ja tagajärgi; Iseloomustab sõjategevust kaardi abil; Teab Hitleri-vastase koalitsiooni kujunemislugu; Analüüsib Teise maailmasõja mõju Eesti ajaloole;</p>	<p>Töö allikmaterjaliga (tekstid, illustratsioonid, diagrammid, skeemid). Mõistekaart. Kaardi analüüs, kontuurkaardi täitmine. Võrdlemine, analüüs, põhjus-tagajärg seoste leidmine. Küsimuste koostamine. Arutlus (küsimuste või märksõnade alusel) Eesti Vabariigi iseseisvumisest. Rühmatöö. Infootsing, esitluse koostamine ja ettekandmine. Okupatsioonimuuseumi külastamine.</p>	<p><u>Õppeaine:</u> maateadus – Euroopa poliitiline kaart. <u>Pädevused:</u> suuta mõista seoseid tänapäeva ja varemtoimunu vahel. <u>Läbiv teema:</u> ühiskonna jätkusuutlikkus. ERR arhiiv: http://www.err.ee Eesti digitaliseeritud ajalehed: http://dea.nlib.ee/</p>

Ajaloo ainekava TMKK gümnaasiumis
12. klass. 5. kursus. Lähiajalugu II
õppemaht 35 tundi

TEEMA ALATEEMAD	ÕPITULEMUSED	ÕPIKESKKOND	LÕIHING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
Külm sõda (10)			<i>IKT- kogu loengukursus on kättesaadav Moodle keskkonnas; ülesanded, praktilised tegevused Interneti keskkonnas Moodle ja Studium jm Teemakohased filmikatkendid ja õppetegevused Internetis</i>
<p>külma sõja kujunemine ja selle avaldumise vormid; võidurelvastumine, sõjalised liidud; kriisid: Korea sõda, Suessi kriis, Kuuba kriis, Vietnami sõda, Berliini kriisid; kahepooluseline maailm: USA ja NSVL vastasseis; lõhestatud Saksamaa: lõhestamine, kahe Saksa riigi vahelised suhted.</p>	<p>analüüsib külma sõja põhjusi ja kujunemist ning teab avaldumisvorme; analüüsib külma sõja kriiside tekkimise põhjusi ning osaliste taotlusi ja tulemusi; analüüsib rahvusvahelist olukorda külma sõja ajal; iseloomustab kahe Saksa riigi arengut külma sõja ajal;</p>	<p>Ajalookaardid, kontuurkaardid. Tekstid, allikmaterjalid (illustratsioonid, skeemid, diagrammid), temaatiline lisa- kirjandus. IKT-põhine õppe- materjal. Filmid ja filmikatked.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Emakeel: suuline väljendusoskus, teabetekstide analüüs, töö mõistetegega Ühiskonnaõpetus: riigikorraldus, riigivormid, ühiskonna majandamine; Geograafia: majandusgeograafia Kirjandus ja kunst, muusika –olustik <u>Läbiv teema:</u> ühiskonna jätku-suutlikkus. <u>Lõiming:</u> maateadus – Euroopa ja maailma poliitiline kaart. ERR arhiiv: http://www.err.ee Eesti digitaliseeritud ajalehed: http://dea.nlib.ee</p>

Demokraatlik maailm pärast II maailmasõda (6)			
USA: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu; Euroopa integratsioon.	analüüsib demokraatlike riikide arengu põhijooni; teab Euroopa integratsiooni kujunemist ja põhietappe	Tekstid, allikmaterjalid (illustatsioonid, skeemid, diagrammid), temaatiline lisa- kirjandus. Filmid ja filmikatked.	<u>Õppeained:</u> Geograafia _ajalookaardi tundmine, Eesti keel: tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, informatsiooni hankimine ja selle kriitiline hindamine, meedia mõju Eri teabeallikate eesmärgipärane ja kriitiline kasutamine <u>Läbiv teema:</u> ühiskonna jätkusuutlikkus, tehnoloogia ja innovatsioon.
NSVL ja kommunistlik süsteem (12)			
kommunistliku süsteemi kujunemine Ida-blokk: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu, Moskva poliitika ja kriisid: Ungari ülestõus, Praha kevad, Poola kriisid NSVL: stalinism, sula, stagnatsioon Eesti NSV: ühiskond, majanduse areng, rahvastik, vastupanu vormid, Välis-Eesti.	analüüsib kommunistliku süsteemi kujunemislugu ja põhijooni; iseloomustab NSVLi ühiskonnaelu arengut; analüüsib kommunistliku süsteemi kriiside põhjusi ja tagajärgi; analüüsib Eesti ühiskonna arengut Nõukogude okupatsiooni ajal;	Ajalookaardid, kontuurkaardid. Tekstid, allikmaterjalid (illustatsioonid, skeemid, diagrammid), temaatiline lisa- kirjandus. IKT-põhine õppe- materjal. Filmid ja filmikatked.	<u>Õppeained:</u> Geograafia _ajalookaardi tundmine, Eesti keel: tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, informatsiooni hankimine ja selle kriitiline hindamine, meedia mõju Muusikaajalugu: propagandistlik muusika Ühiskonnaõpetus: kodanikuvabadused, majandusõpetus Eri teabeallikate eesmärgipärane ja kriitiline kasutamine <u>Läbiv teema:</u> ühiskonna jätkusuutlikkus. ERR arhiiv: http://www.err.ee

Maailm sajandivahetusel (7)			
<p>NSVLi ja kommunistliku süsteemi lagunemine: Berliini müüri langemine, majanduslikud ja poliitilised reformid NSVL-s; kommunistliku bloki lagunemise ja kommunistlike ideede krahhi mõju väärtushinnangutele; külma sõja lõpp ja geopoliitilised muudatused: poliitilise kaardi muutumine; USA rolli muutus: uus jõudude vahekord maailmas; Eesti iseseisvuse taastamine. Integratsioon Euroopasse ja maailma: laulev revolutsioon, riikluse taastamine; uued pingekolled: Balkani kriis.</p>	<p>analüüsib kommunistliku süsteemi lagunemise põhjusi;</p> <p>teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil pärast külma sõja lõppu;</p> <p>analüüsib jõudude vahekorra muutusi rahvusvahelistes suhetes ning uute pingekollete kujunemist;</p> <p>analüüsib Eesti iseseisvuse taastamist ning teab riikluse ülesehitamise käiku;</p> <p>selgitab Eesti integreerumist Euroopasse ja maailma;</p>	<p>Ajalookaardid, kontuurkaardid. Tekstid, allikmaterjalid (illustratsioonid, skeemid, diagrammid), temaatiline lisa- kirjandus. IKT-põhine õppe- materjal. Filmid ja filmikatked.</p>	<p><u>Õppeained:</u> Geograafia -ajalookaardi tundmine, Muusikaajalugu ja kunst – teemade ühtlustumine Eri teabeallikate eesmärgipärane ja kriitiline kasutamine <u>Läbiv teema:</u> ühiskonna jätkusuutlikkus.</p>

Ajaloo ainekava TMKK gümnaasiumis
12. klass. 6. kursus.
Lähiajalugu III
õppemaht 35 tundi

TEEMA ALATEEMA	ÕPITULEMUSED	ÕPIKESKKOND	LÕIMING, LÄBIVAD TEEMAD, IKT
I teema Eluolu ja kultuur (12)			<i>IKT- ülesanded, praktilised tegevused Interneti keskkonnas Moodle ja Miksike jm</i> <i>Teemakohased filmikatkendid ja õppetgevused Internetis</i>
<p>ühiskondlikud liikumised ja ideoloogiad</p> <p>ühiskondlike liikumiste ja ideoloogiate avaldumine kultuuris;</p> <p>muutused eluolus:</p> <p>teaduse ja tehnika areng:</p> <p>kultuurivaldkondade arengu iseloomulikud jooned, vaimse murrangu ilmingud kunstis, kirjanduses, arhitektuuris, muusikas; multikultuursuse kontseptsioon;</p> <p>poliitiliste olude mõju Eesti kultuurile ja eluolule.</p>	<p>Õpilane teab tähtsamate ideoloogiate põhiseisukohti, iseloomustab nende mõju ühiskonnale;</p> <p>teab teaduse ja tehnika arengu saavutusi ning iseloomustab nende rakendumist igapäevaelus;</p> <p>analüüsib kultuuri arengu põhijooni ning seostab neid ühiskonnas toimunud muutustega</p> <p>pilane mõistab vaadete ja olukordade erinevusi;</p> <p>Analüüsib Eesti ühiskonna arengut XX sajandil ning leiab seoseid poliitiliste olude, kultuuri ja eluolu muutumise vahel</p>	<p>Aktiivne loeng</p> <p>Eesti digitaliseeritud ajalehed: http://dea.nlib.ee/</p>	<p><u>Õppeained</u> <u>Kirjandus, kunstiained</u> iluhinnangute muutumine ajas; esteetiline areng ja eneseteostus, rahvakultuur, loominguline eneseväljendusoskus ERR arhiiv: http://www.err.ee Eesti digitaliseeritud ajalehed: http://dea.nlib.ee/ <u>Loodusained</u> inimese areng ja rahvastikuprotsessid; majanduse ressursid; ühiskonna jätkusuutlikkus, säästlik tarbimine, üleilmastumine, globaalprobleemide, sh keskkonna probleemide märkamine, mõistmine, jätkusuutliku ja vastutustundliku, sh loodushoidliku eluviisi väärtustamine</p> <p><u>Läbivad teemad Tehnoloogia ja innovatsioon;</u> <u>Kultuuriline identiteet</u> kaasaja ühiskondade kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine ja tunnustamine.</p> <p><u>Õppeained</u> <u>Kunst; kirjandus:</u> Eesti, Euroopa ja erinevate maailma rahvaste kultuuri teemade käsitlemine ja kultuuriloomingu väärtustamine</p>

II teema Sõja ja rahu küsimus (9)			
<p>suhtumine sõdadesse</p> <p>uue maailmakorra loomise katsed ja rahvusvahelised organisatsioonid: Rahvasteliit, ÜRO, NATO</p> <p>konfliktid ja nende lahendamise püüded Lähis-Ida näitel.</p> <p>Eesti osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide töös.</p>	<p>Õpilane analüüsib, mis asjaoludel kujunesid ja muutusid inimeste hoiakuid ja väärtushinnanguid sõja ja rahu küsimuses 20. sajandi jooksul;</p> <p>- analüüsib rahvusvaheliste organisatsioonide rolli riikidevahelistes suhetes;</p> <p>- teab Lähis-Ida kriisikolde kujunemise põhjusi, selgitab kriisi olemust ja püüdeid seda lahendada;</p> <p>- seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: desarmeerimine, võidurelvastumine, patsifism.</p>		<p><u>Läbivad teemad Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng</u></p> <p>tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikuse seotuse mõistmine, inimtegevusega kaasnevatest riskidest</p> <p><u>Õppeained</u></p> <p><u>Eesti keel:</u></p> <p>tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, informatsiooni hankimine ja selle kriitiline hindamine</p> <p><u>Läbivad teemad</u></p> <p><u>Teabekeskond</u></p> <p>Eri teabeallikate eesmärgipärane ja kriitiline kasutamine</p> <p><u>Õppeained</u></p> <p><u>Geograafia -</u></p> <p>ajalookaardi tundmine</p> <p>ERR arhiiv: http://www.err.ee</p> <p>Eesti digitaliseeritud ajalehed: http://dea.nlib.ee/</p>

III teema Inimsusevastased kuriteod (9)			
<p>massikuritegude ideoloogilised alused ja psühholoogilised juured; koonduslaagrid, GULAG; küüditamised; natsismikuriteod: holokaust;</p> <p>kommunismikuriteod; genotsiid, etnilised puhastused. inimsusevastased kuriteod Eestis</p> <p>kordamine</p>	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> - selgitab, millised arengud ühiskonnas tegid võimalikuks inimsusevastaste kuritegude toimepaneku; - mõistab inimsusevastaste kuritegude olemust, nende taunimise ja vältimise vajalikkust; <p>- teab inimsusevastaste kuritegude toimepanemise viise ja nende tagajärgi;</p> <p>- seletab ja kasutab kontekstis järgmisi mõisteid: genotsiid, holokaust, küüditamine, GULAG</p>	<p>Kommunistlike režiimide kuritegudest.</p> <p>Õppematerjal: teabetekstid, õppeülesanded. 2009</p> <p>Holokaust: õppematerjalid</p> <p>ERR arhiiv: http://www.err.ee</p> <p>Eesti digitaliseeritud ajalehed: http://dea.nlib.ee/</p> <p>Õppekäik muuseumis (nt Okupatsioonide muuseum, KGB kongide muuseum)</p>	<p><u>Ühiskonnaõpetus:</u></p> <p>suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning juhinduda nendest oma tegutsemises</p> <p><u>Matemaatika:</u></p> <p>arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid)</p> <p><u>Läbivad teemad Kultuuriline identiteet</u></p> <p>sallivuse, oma ja teiste kultuuride pärandi väärtustamine, diskrimineerimise taunimine</p>
IV teema: Muu maailm (5)			
<p>koloniaalsüsteemi lagunemine ja selle tagajärjed;</p> <p>uute vastasseisude kujunemine, terrorism;</p> <p>islamimaailma aktiveerumine ja vastuolud läänega</p>	<p>Õpilane iseloomustab koloniaalsüsteemi toimimist, selle lagunemise põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Õpilane analüüsib uute vastasseisude kujunemist maailmas pärast külma sõja lõppu.</p>	<p>Kaart</p> <p>Ajakirjandus, Teemaatiline kirjandus, filmilõigud, uudistesaadet</p>	<p><u>Õppeained</u></p> <p><u>Geograafia -</u></p> <p>ajalookaardi tundmine</p> <p>Muusika- ja kunstiajalugu</p> <p>Erisuste kujunemine ja mõistmine</p> <p>ERR arhiiv: http://www.err.ee</p> <p>Eesti digitaliseeritud ajalehed: http://dea.nlib.ee/</p> <p><u>Läbivad teemad Teabekeskond</u>– oma teabevajaduste määramine ja sobiva teabe leidmine; kriitilise teabeotsingu ja -analüüsi oskuste arendamine</p>

Ühiskonnaõpetuse ainekava

TMKK gümnaasiumis

I kursus 35 tundi e- kursus

(Teemad: Inimõigused; Euroopa Liidu valitsemiskord ja toimimine; Kaasaja maailma mitmepalgelisus ja rahvusvaheline suhtlemine õpitakse ajaloo kursuse raames.)

TEEMA ALATEEMAD	ÕPIKESKKOND	ÕPITULEMUSED	LÕIMING
<p>1. Ühiskonna uurimine</p> <p>1. Sotsiaalteaduste valdkonna eripära.</p> <p>2. Teaduslik ühiskonna uurimise meetod.</p> <p>3. Algteadmised uurimismeetoditest ja nende kasutamisest.</p>	<p>Õppekirjandus saadav e-õppekeskkonnas</p> <p>Eesti Statistikaamet, ministeeriumide, Riigikogu ja Riigikantslei poolt tellitud uuringud (kodulehtedel).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Oskab koguda sotsiaal-poliitilist ja majanduslikku teavet, sh meediast, seda kriitiliselt hinnata, süstematiseerida ning kasutada; oskab leida ja sõnastada uurimisprobleeme ja uurimisküsimusi ning kujundada kava nende lahendamiseks. 	<p>Emakeel –hüpotees, selle sõnastamine; essee, argumentatsiooni, tööplaani koostamine.</p> <p>Matemaatika – arvandmete valimine, nende üldistamine ja erinevas vormis esitlemine.</p> <p>IKT –Exeli kasutamine andmetöötluks ja slaidiesitluse koostamiseks.</p> <p><i>Erinevad töökeskkonnad esitatud ka õpikeskkond lahtris</i></p>
<p>2. Sotsiaalsed suhted ja institutsioonid Rahvastiku sotsiaal-majanduslik jaotus ja ühiskonna kihistumine. Ühiskonna sooline ja vanuseline jaotus. Rahvusvähemused, vähemusrahvused. Religioosne mitmekesisus. Haridus sotsiaal-majandusliku staatuse tegurina. Sotsiaalne mobiilsus. Ühiskonna sidusus. Sotsiaalne õiglus.</p>	<p>Rahvusseltside ja usuühenduste koduleheküljed (nt Eestimaa Rahvaste Ühendus infolehed http://www.nationalities.ee/; Eesti Kirikute Nõukogu http://www.ekn.ee jt, raamatusari „Rahvused Eestis“, dokumentaalfilmid sarjast „Etnomosaiik“, sidususega tegelevate organisatsioonide kodulehed (nt Eesti Koostöö Kogu http://www.kogu.ee , http://www.sm.ee/index.php?id=98), statistilised andmebaasid (nt statistikaameti koduleht http://www.stat.ee/).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tunneb ühiskonna struktuuri ning toimimispõhimõtteid, ühiskonnaelu valdkondi ja nende omavahelist seotust, oskab end suhestada ühiskonna arenguga; analüüsib sotsiaalsete pingete ja probleemide tekke põhjusi, kirjeldab sellest tulenevaid ohte ning on valmis oma võimaluste piires lahenduste leidmisele kaasa aitama; teab euroopalikke põhimõtteid sotsiaalkaitse alal ning oskab vajaduse korral otsida abi; 	<ul style="list-style-type: none"> Ajalugu – nüüdisühiskonna kujunemine. Kirjandus – teema käsitlemine ilukirjanduses. Eesti keel – arvamustlo kirjutamine. Inimeseõpetus – sallivus, leibkonnamudeli muutumine, iibeprobleemid. Geograafia – rahvastik ja selle muutumine.

<p>Sotsiaalsed institutsioonid: perekond, riik, turg, meedia.</p>	<p>Euroopa Sotsiaalharta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid sotsiaalne mobiilsus, sotsiaalne staatus, sotsiaalne turvalisus, sotsiaalkindlustus, sotsiaalabi, ühishüved. 	<ul style="list-style-type: none"> • Võõrkeel – vähemused.
<p>3. Nüüdisühiskond ja selle kujunemine Avalik ja erasektor. Kodanikuühiskond. Tööstusühiskond. Moderniseerumine. Postindustriaalne ühiskond. Infoühiskond. Teadmusühiskond. Siirdeühiskond. Heaoluühiskond. Ühiskonna jätkusuutlikkus.</p>	<p>Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon. Kodanikualgatuse toetamise arengukava (KATA) http://www.siseministeerium.ee/failid/KATA_20072010.pdf. Statistikaameti kodulehekül http://www.stat.ee/.</p> <p>Strateegia Säaestev Eesti 21 (Eesti tee jätkusuutlikule arengule), Tallinn 2005 (elektrooniline Riigi Teataja (eRT)).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab nüüdisühiskonda; • on kujundanud oma kodanikupositsiooni Eesti, Euroopa ja globaalses kontekstis ning tunneb kodanikualgatuse võimalusi; • seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid nüüdisühiskond, tööstusühiskond, postindustriaalne ühiskond, infoühiskond, teadmusühiskond, heaoluühiskond, siirdeühiskond, heaoluühiskond, kodanikuühiskond, avalik, äri- ja mittetulundussektor, huvirühm, ühiskonna jätkusuutlikkus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajalugu – nüüdisühiskonna kujunemine. • Geograafia – globaalprobleemid, ühiskonna areng, üleilmastumine. • Kirjandus – teema käsitlemine ilukirjanduses. • Eesti keel – arvamussloog kirjutamine. • Bioloogia – keskkonnaprobleemid. • Keemia – keskkonnakaitse. • Füüsika – energiamajandus.
<p>4. Riik ja riigi vormid</p> <p>Riigi põhitunnused. Riigi funktsioonid. Riigiorganid. Poliitiline režiim: demokraatia, diktatuur. Autoritaarne ja totalitaarne režiim. Parlamentaarne ja presidentaalne demokraatia. Demokraatia ohud.</p>	<p>Freedom House demokraatiaindeks http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab demokraatliku valitsemiskorralduse toimemehhanisme; • on kursis ühiskondlik-poliitiliste sündmustega, mõistab tänapäeva ühiskonna probleeme; • seletab ja oskab kasutada kontekstis järgmisi mõisteid: <i>riik, demokraatia, diktatuur, totalitarism, autoritarism, unitaarriik, föderatsioon, konföderatsioon, parlamentarism, presidentialism, poolpresidentialism.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajalugu – riikluse kujunemine ja areng; Totalitaarsete režiimide sünd ja häving. • Eesti keel – arvamussloog kirjutamine; • Geograafia – rahvastikuprotsessid. • Matemaatika – statistilised andmed, nt demokraatiaindeksid, vabaduse indeksiid
<p>5. Õigusriik ja võimude lahusus</p> <p>Õigusriigi põhimõtted. Võimude lahusus ja</p>	<p>E-demokraatia võimalused: Riigiportaal http://www.eesti.ee Riigikogu http://www.riigikogu.ee/ Vabariigi Valitsus http://www.valitsus.ee/</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab demokraatliku valitsemiskorralduse toimemehhanisme Eestis ja valitsemises osalemise võimalusi; • tunneb, kasutab ja järgib EV 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajalugu – võimuinstitutsioonide kujunemine, EV põhiseadused, Eesti haldusjaotuse

<p>tasakaalustatus.</p> <p>Kõrgem seadusandlik võim. Parlamendi struktuur ja ülesanded. Opositsioon, koalitsioon.</p> <p>Seadusloome. Eesti Vabariigi õigusaktid, rahvusvaheline õigus, Euroopa õigus.</p> <p>Kõrgem täidesaatev võim. Valitsuse moodustamine. Riigipea. Riigipea roll parlamentarismi ja presidentialismi korral.</p> <p>Kohtuvõim. Euroopa Inimõiguste Kohus.</p> <p>Avalik teenistus. Riigikontroll.</p> <p>Kohalik omavalitsus, selle struktuur ja ülesanded. Keskvõimu ja kohaliku võimu suhe.</p>	<p>Kohtud http://www.kohus.ee/ Õiguskantsler http://www.oiguskantsler.ee</p> <p>Euroopa Kohus http://europa.eu/institutions/inst/justice/index_et.htm</p> <p>Euroopa Nõukogu Tallinna Infotalitus: Euroopa Inimõiguste Kohus http://www.coe.ee/?op=body&id=219</p> <p>Avaliku teenistuse seadus (eRT) Justiitsministeerium, korruptsioon http://www.korruptsioon.ee/</p> <p>Siseministeerium, kohalikud omavalitsused http://www.siseministeerium.ee/kov/</p> <p>Kohalike omavalitsuste portaal (seadusandlus, andmebaasid jm) http://portaal.ell.ee/</p>	<p>põhiseadust ning teisi olulisemaid õigusakte, oskab seaduslike vahenditega kaitsta oma huve ja õigusi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • suhtleb vajadusel riigi ja kohalike asutustega, vormistab nõuetekohaseid dokumente; • on kursis ühiskondlik-poliitiliste sündmustega, mõistab tänapäeva ühiskonna probleeme ja pakub võimalusel lahendusi; • seletab ja oskab kasutada kontekstis järgmisi mõisteid: <i>õigusriik, avalik haldus, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon, fraktsioon täidesaatev võim, koalitsioonivalitsus, enamus- ja vähemusvalitsus, riigipea, kohtuvõim, Euroopa Inimõiguste Kohus, põhiseaduslikkuse järelvalve, õiguskantsler; ombudsman, bürokraatia, korruptsioon, riigikontroll, regionaalpoliitika, kohalik võim.</i> 	<p>kujunemine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geograafia – Eesti poliitiline kaart. • Eesti keel – arvamustloo kirjutamine.
<p>6. Inimõigused</p> <p>Inim- ja kodanikuõigused. Võrdõiguslikkus. Sotsiaalsed õigused ja sotsiaalne kaitse. Rahvusvahelised ja riigisisised inimõiguste kaitse mehhanismid. Inimõiguste rikkumine. Inimkaubandus. Lapstööjõud.</p>	<p>Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon. Euroopa Sotsiaalharta. Lapse õiguste konventsioon. Soolise võrdõiguslikkuse seadus.</p> <p>Statistikaameti kodulehekülj http://www.stat.ee/.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb, kasutab ja järgib EV põhiseadust ning teisi olulisemaid õigusakte, oskab seaduslike vahenditega kaitsta oma huve ja õigusi; • on kursis ühiskondlik-poliitiliste sündmustega, mõistab tänapäeva ühiskonna probleeme ja pakub võimalusel lahendusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajalugu – inim- ja kodanikuõiguste areng. • Geograafia – maailma ebahütlane areng; • Eesti keel – arvamustloo kirjutamine. • Matemaatika – statistilised näitajad.

<p>7. Poliitilised ideoloogiad</p> <p>Ideoloogia mõiste ja tähendus riigivalitsemises. Liberalism, konservatism, sotsiaaldemokraatia. Vasak- ja parempoolsus erinevates poliitika valdkondades.</p> <p>Äärmusideoloogiad (natsism, fašism, kommunism, islami fundamentalism).</p>	<p>Eesti erakondade elektroonilised koduleheküljed.</p> <p>Äriregistri teabesüsteem e-äriregister (registreeritud erakonnad Eestis) https://ariregister.rik.ee/erakonnad.py</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab poliitilisi ideoloogiaid ja kujundab oma põhjendatud eelistused; • on kursis ühiskondlik-poliitiliste sündmustega, mõistab tänapäeva ühiskonna probleeme ja pakub võimalusel lahendusi; • tunneb, kasutab ja järgib EV põhiseadust ning teisi olulisemaid õigusakte, oskab seaduslike vahenditega kaitsta oma huve ja õigusi; • seletab ja oskab kasutada kontekstis järgmisi mõisteid: <i>ideoloogia, liberalism, konservatism, sotsiaaldemokraatia, vasakpoolsus, parempoolsus, tsentrism, erakond, sotsiaalne liikumine.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajalugu – ideoloogiate kujunemine, • Eesti keel – arvamussloo kirjutamine; • Matemaatika – statistiline materjal. • Inimeseõpetus – sallivus, ksenofoobia.
<p>8. Valimised</p> <p>Demokraatlike valimiste põhimõtted. Peamised valimissüsteemid. Aktiivne ja passiivne valimisõigus. Valimiskäitumine, valimiste tulemused.</p> <p>Riigikogu. Kohalike omavalitsuste volikogude ja Euroopa Parlamendi valimised Eestis.</p>	<p>Riigikogu valimisseaduse kehtiv redaktsioon (eRT). Vabariigi Presidendi valimise seaduse kehtiv redaktsioon (eRT). Euroopa Parlamendi valimise seaduse kehtiv redaktsioon (eRT). Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse kehtiv redaktsioon (eRT). Vabariigi Valimiskomisjoni koduleht http://www.vvk.ee/</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb Eesti valimissüsteemi ja mõistab oma kohustust valijana; • on kursis ühiskondlik-poliitiliste sündmustega, mõistab tänapäeva ühiskonna probleeme ja pakub võimalusel lahendusi; • tunneb, kasutab ja järgib EV põhiseadust ning teisi olulisemaid õigusakte, oskab seaduslike vahenditega kaitsta oma huve ja õigusi; • seletab ja oskab kasutada kontekstis järgmisi mõisteid: <i>majoritaarne ja proportsionaalne valimissüsteem, e-valimised.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajalugu – poliitiliste õiguste laienemine. • Eesti keel – arvamussloo kirjutamine. • Matemaatika – statistiliste andmete analüüs, andmete graafiline kujutamine jne.
<p>9. Erakonnad ja kodanikuühendused</p> <p>Huvid, nende realiseerimine ühiskonnas. Erakonnad. Huvigrupid.</p>	<p>Eesti erakondade elektroonilised koduleheküljed.</p> <p>Äriregistri teabesüsteem e-äriregister (registreeritud erakonnad Eestis) https://ariregister.rik.ee/erakonnad.py</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab demokraatliku valitsemiskorralduse toimemehhanisme Eestis ning Euroopa Liidus ja valitsemises osalemise võimalusi; • tunneb, kasutab ja järgib EV põhiseadust ning teisi olulisemaid 	<ul style="list-style-type: none"> • Ajalugu – ühiskondlikud ja poliitilised liikumised. • Eesti keel – arvamussloo kirjutamine. • Geograafia – survegrupid, roheliste liikumine.

<p>Kodanikühiskond, kaasamine.</p> <p>10. Riik ja majandus Majandusressursid e tootmistegurid. Looduslikud ressursid, kapital, inimressursid. Ettevõtlikkus. Majandussüsteemid. Majanduse sektorid, nende arengutrendid. Ettevõtlus. Riigi roll majanduse korraldamises. Euroopa Liidu roll Eesti majanduses. Euro. Majandusarengu tsüklilisus. Väliskaubanduse piirangud. Makromajandusli-kud põhinäitajad: sisemajanduse kogutoodang, eelarvetasakaal, inflatsioon, tarbijahinnaindeks, Impordi-eksporti tasakaal. Riigi välisvõlg. Fiskaalpoliitika. Riigieelarve. Maksukoormus. Maksud</p>		<p>õigusakte, oskab seaduslike vahenditega kaitsta oma huve ja õigusi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • on kursis ühiskondlik-poliitiliste sündmustega, mõistab tänapäeva ühiskonna probleeme ja pakub võimalusel lahendusi; • Omab ülevaadet nüüdisaegse majanduse toimimisest ja erinevatest majandussüsteemidest; • väärtustab säästva majanduse põhimõtteid; • tunneb maksupoliitikat, selle mõju üksikisikule ja ühiskonnale, väärtustab maksude maksmist kui kodaniku ja ettevõtja panust ühiskonna heaolusse; • teab ja kasutab kontekstis mõisteid majandusressurss, turumajandus, segamajandus, makromajandus, fiskaalpoliitika, SKT, inflatsioon, tarbijahinnaindeks, import, eksport, toll, Euroopa ühisturg, euro, proportsionaalne ja progressiivne tulumaksusüsteem, otsene ja kaudne maks, riiklik ja kohalik maks, varimajandus, ümbrikupalk 	<ul style="list-style-type: none"> • Matemaatika – statistilised andmed. <p>Ajalugu – riikide majanduspoliitika.</p> <p>Eesti keel – arvamust kirjutamine.</p> <p>Geograafia – muutused maailmamajanduses, ühiskonna areng ja üleilmastumine, rahvusvaheline kaubandus.</p>
--	--	---	--